

**ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ
ПАТ «МЕТАЛУРГТРАНСРЕМОНТ»
НТУ «Дніпровська політехніка»**

Бубнова С.В.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Цуркан І.М.

В даний час українські підприємства працюють у дуже складних умовах через наслідки пандемії COVID-19 та запровадження на території України військового стану. Підприємства роблять головний акцент на вирішення питань стабільності функціонування. Це потребує внесення змін в політику управління оборотними активами від якої залежить ліквідність, платоспроможність та фінансовий стан підприємства в умовах непередбачуваних ризиків в їх діяльності. Брак оборотних коштів чинить значний вплив на роботу підприємства, спричиняючи збої в виробництві чи постачанні сировини, чим зменшують очікуваний прибуток. Саме тому дуже важливим є прискорення залучення грошових оборотних коштів як із внутрішніх, так і з зовнішніх джерел.

Особливістю оборотних активів є їх вплив на результати процесу виробництва, через те, що частина оборотних активів використовується у процесі виробництва продукції та напряму приймає участь у формуванні собівартості продукції, а з іншого – певна їх величина постійно перебуває у вигляді запасів для забезпечення безперервності процесу виробництва.

Методична оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства є об'єктивною необхідністю в період кризового стану економіки, яка дає можливість виявити сильні та слабкі місця підприємства, удосконалити його потужності та виявити приховані потенційні можливості.

Аналіз оборотних активів повинен обов'язково проводитися при аналізі фінансового стану підприємства. Чим нижче рівень оборотності, тим вище ймовірність потреби організації в додаткових джерелах фінансування для здійснення господарської діяльності, так як власні – відсутні [1].

Метою дослідження є узагальнення системи показників ефективності використання оборотних активів та доцільність їх використання на сучасному підприємстві.

Основними завданнями аналізу оборотного капіталу є: дати загальну оцінку динаміки, структури та оборотності оборотного капіталу в цілому; проаналізувати склад, динаміку і оборотність запасів; вивчити склад, динаміку і оборотність дебіторської заборгованості; розглянути динаміку короткострокових фінансових вкладень; вивчити склад, динаміку і оборотність коштів; розробити рекомендації щодо поліпшення структури оборотних активів і прискорення їх оборотності [1].

Оцінка ефективності використання оборотних активів здійснюється через показники їх оборотності. Оскільки критерієм оцінки ефективності використання оборотних активів є фактор часу, то використовуються

показники, які відображають: - по-перше, тривалість обороту в днях або загальний час обороту; - по-друге, швидкість обороту [2].

Ефективність використання оборотних активів істотно впливає на результати господарської діяльності. Здебільшого науковці [1, 3, 4] пропонують використовувати для аналізу оборотних активів наступні економічні показники: коефіцієнта оборотності; коефіцієнта завантаження; тривалості одного обороту.

Ці показники можуть надати доволі об'єктивну характеристику стану оборотних активів підприємства, тривалість повного їх колообігу від закупівлі товарів до випуску готової продукції, тобто проходження оборотних активів через усі стадії колообігу.

Розрахунок цих показників для ПАТ «Металургтрансремонт» наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Показники ефективності використання оборотних активів
ПАТ «Металургтрансремонт» за 2018-2020 рр.

Показники	За рік			Абсолютне відхилення	
	2018	2019	2020	2019 до 2018	2020 до 2019
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,25	1,89	1,51	-1,36	-0,38
Тривалість одного обороту оборотних активів, дні	110	190	238	+80	+48
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,31	0,52	0,66	0,21	0,14
Рентабельність оборотних активів ROA, %	11,48	2,53	-19,31	-8,95	-21,84
Додатково залучено в оборот коштів у зв'язку з уповільненням оборотності, тис.грн. 2019р.: $\frac{97856}{360} (190 - 110)$ 2020р.: $\frac{63534}{360} (238 - 190)$	-	21745,7	8471,2	-	-

Як видно з таблиці 1, згідно з розрахованих показників ефективності використання оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» в 2019 і в 2020 роках відбулося погіршення використання оборотних активів. Про це свідчить сповільнення оборотності оборотних активів (зменшення з 3,25 в 2018р. до 1,89 в 2019р.; з 1,89 в 2019р. до 1,51 в 2020р.), та збільшення тривалості одного обороту на 80 днів в 2019 році в порівнянні з 2018 роком, на 48 днів в 2020 році в порівнянні з 2019 роком. Зниження коефіцієнта оборотності в динаміці

доводить про сповільнення оборотності оборотних коштів, тобто на кожен вкладену гривню оборотних коштів зменшується обсяг продажів, тобто оборотні кошти використовуються не ефективно. Через сповільнення оборотності оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» було змушено залучати додаткові кошти в 2019 році – 21745,7 тис.грн., в 2020 році – 8471,2 тис.грн.

Показник рентабельності оборотних активів в 2020 році в порівнянні з 2019 роком також погіршився, та мав від’ємне значення через отримання чистого збитку в 2020 році.

Аналіз оборотних активів дозволяє сформулювати комплекс пропозицій для підприємства, які допоможуть покращити не лише майновий стан підприємства, а й обумовлять ріст позитивного фінансового результату і рентабельності.

Можна зробити висновок, що наявність якісних результатів аналізу дозволяє приймати ефективні управлінські рішення і досягати поставлених цілей діяльності. Підприємства, які своєчасно виявляють наявні проблеми у формуванні та використанні майна, мають вищі шанси виходу з кризової ситуації, яка склалась чи загрожує в подальшому. Ефективність використання оборотних активів забезпечує підприємству належний майновий та фінансовий стан.

Формування та використання оборотних активів мають важливе значення для функціонування і розвитку підприємства, а тому потребують постійної оцінки та контролю даних процесів. Важливе значення в цьому контексті має аналіз доцільності та ефективності використання оборотних активів.

Перелік посилань

1. Сікетіна Н.Г., Іпатова А.П., Овод М.А. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства. Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 47 (1323). С. 78-81.

2. Білик М.Д., Павловська О.В, Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. К. : КНЕУ, 2005. 592с.

3. Тютюнник С. В., Ткаченко А.О. Показники економічної ефективності використання оборотних активів підприємства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору» (м. Полтава : ПДАА, 27 березня 2018 р.). Полтава : ПДАА, 2018. С. 328-331.

4. Федай В.В., Терещенко С.І. Ефективне використання оборотних активів підприємством. Вісник Сумського національного аграрного університету. Економіка і менеджмент. Вип. 2 (80). 2019. С. 69-73.